

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2023-27-33>

УДК 811.111'25'276.6:34

ХОДАКОВСЬКА О. О., ПОПОВА Н. О.

Харківський національний університет мистецтв імені І.П.Котляревського

ТЕНДЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ АНГЛОМОВНИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ У КОНТЕКСТІ PLAIN ENGLISH CAMPAIGN

У статті розглянуто англomовний юридичний дискурс в аспекті перекладу та стандартизації за принципами Plain English. Визначено його характерні риси спрощеного перекладу правничих текстів, розглянуто основні проблемні аспекти та запропоновано шляхи їх уникнення.

Ключові слова: англomовний юридичний дискурс, переклад, мова права, юридична термінологія.

KHODAKOVSKA O., POPOVA N.

I.P. Kotlyarevskiy Kharkiv National University of Arts

TENDENCIES OF TRANSFORMATIONS IN TRANSLATION OF ENGLISH LEGAL TERMS IN THE CONTEXT OF PLAIN ENGLISH CAMPAIGN

The problem of legal discourse translation and interpretation arises due to the numerous issues of globalization and European integration. Although a large number of studies are devoted to peculiarities of English legal discourse, the issue of adequate interpretation of legal terminology is urgent. Moreover, legal terminology is interpreted either using an equivalent, which may not always be understood or known to addressees of the text, or a descriptive translation, that, should be based on the principles of Plain English taking into account the pragmatic component of the translation and which must be as compact and transparent as possible. In the presence of shifts in the semantics of legal terms, not only in the lexical units themselves, but also in the minds of users of the terminology, in the perception and interpretation of the term by a sufficiently wide range of people, the translator must either create a new system, focusing exclusively on dictionary definitions and using dictionary correlations, or use new cross-linguistic terminological units, since the term required for translation is "using" another meaning. The Plain English Campaign is aimed at dealing with extremely difficult and sometimes confusing even for professionals cases of legalese. The approaches and principles of the Plain English Campaign make it possible to achieve accessibility for understanding by representatives of another legal system thorough understanding of legal discourse being translated. Usage of simple, clear language seems necessary; errors, inaccuracies in interpretation, ambiguity and abundant usage of the Passive Voice that are inherent in legalese, are almost impossible in this case. Simple language does not require further explanation and interpretation. We think that in the nearest future, the English legal discourse undergoes simplification. The quality of legal translation in some way affects the efficiency of law enforcement, the degree of regulation of specific relations; therefore a translator must consider both public purpose and legal usage. As a result, seeking an adequate translation, an interpreter should focus on a particular area of law, consider basic grammar features, find Ukrainian equivalents and involve simplification of the legal discourse.

Keywords: English-language legal discourse, translation, language of law, legal terminology.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Мова права зазвичай вважається спільною сферою дослідження як для правників, так і для філологів. Можна з упевненістю сказати, що юридичні тексти потребують вимогливого ставлення і з боку юристів, і з боку філологів. Юридичний дискурс, який традиційно відносять до інституціонального дискурсу, містить не лише власне правничі документи, а й судові рішення, наукові юридичні коментарі, обговорення правових аспектів тощо. Відзначають, що провідною характеристикою юридичного дискурсу є його спрямованість не тільки на інформування про наукове чи практичне повідомлення, а й доведення теоретичної думки. Таким чином, правничий текст не є винятково інформативним, а й має на меті доведення та обґрунтування теоретичних аспектів.

Одним з найбільш складних видів перекладу вважається переклад правничих текстів. Це зумовлено тим, що для перекладацької трансформації юридичних текстів потрібне врахування фахових знань відповідної сфери права та обізнаність зі специфікою конкретного виду правовідносин. Також перекладач повинен досконало знати чинне законодавство, володіти спеціальною лексикою і розрізняти особливості використання чужомовної юридичної термінології в конкретному контексті.

Як свідчать статистика й економічні дослідження, індустрія перекладів у всьому світі за останнє десятиліття значно збільшилася і протягом останніх років щорічні темпи зростання цієї галузі в середньому становили від 15% до 25%. Взаємодія культур, яка вимагає міжмовного і міжкультурного обміну та комунікування, утілюється у перекладі та культурній адаптації, що є надзвичайно актуальними в наш час. Узгодження і розв'язання проблем, які виникають на тлі процесів глобалізації та локалізації, сприяють нейтралізації негативних і посиленню позитивних сторін цих явищ. Збільшення попиту на перекладацькі послуги висуває нові вимоги до термінів і якості виконуваних робіт. Переклад юридичних документів, як правило, виконується письмово. Для редагування текстів та перевірки відповідності нормам написання потрібна допомога фахівця. Поняття перекладу в контексті міжкультурної взаємодії є надзвичайно широким

і може потребувати виконання декількох завдань. Ідеться як про власне самостійне спілкування, так і про використання електронних засобів перекладу. Для отримання загального уявлення про зміст тієї чи тієї сторінки в Інтернеті користуються одним з відомих інтерактивних перекладачів. У тих випадках, коли мова йде про значні обсяги перекладу, про переклад відразу на кілька мов, якість перекладу термінів тощо, необхідність професійного підходу стає надзвичайно важливою.

У наш час значна кількість правових документів потребує точного й адекватного перекладу. До них належать індивідуальні правові документи (паспорти, свідоцтва, атестати тощо), процесуальні документи (заяви, судові рішення, ухвали тощо), ділова документація (договори, ліцензії, патенти тощо), законодавчі документи (закони, постанови, конвенції тощо), дипломатичні документи тощо.

Як у будь-якого іншого виду текстів, у документів як елементів правового дискурсу існує стилістична приналежність і певні стилістичні особливості на синтаксичному, морфологічному, лексичному та інших рівнях. Особливо цікавим явищем є виділення специфічної гілки правничого дискурсу під назвою *legalese*. Складність юридичного перекладу неодноразово використовувалася як аргумент на користь теорії неможливості повноцінного перекладу — так званої неперекладності. Разом із тим межі неперекладності є дуже невизначеними, вони розпливчасті, часто змінюються та залежать від обох мов та культур, а також від суб'єктивного сприйняття перекладача.

Аналіз досліджень та публікацій

З перекладом юридичного дискурсу пов'язані труднощі, спричинені специфічними рисами англійської та української правових систем і мов. Аспект перекладу та тлумачення юридичних документів висвітлювали А.В. Федоров, В.І. Карабан, Р.П. Зорівчак, М.Й. Коржанський, Т.Р. Кияк, М.М.Полюжин, Л.М.Черноватий та багато інших. Правничий дискурс, на думку Отто Вальтера (Otto Walter), може бути розподілений на чотири категорії залежно від функціональних галузей права, а саме: — 1) мова законів (правові тексти, призначені законодавцем як для фахівців, так і нефахівців (закони, постанови тощо)); 2) мова юридичної науки та експертиз (коментарі та обговорення фахових питань, які відбуваються у межах професійної комунікації); 3) мова відомчого писемного спілкування (формуляри, повістки тощо); 4) адміністративний жаргон (неофіційне обговорення спеціальних питань фахівцями) [11: 44-57]. Як відомо, маркером юридичного дискурсу є ситуація комунікації в юридичній сфері, а головним складником — текст юридичного документа. Не підлягає сумніву те, що мова юридичного дискурсу є не лише надзвичайно складною (навіть для носіїв мови, які не мають юридичної освіти), але інколи незрозумілою і власне для фахівців. Як зазначив Мельников (Mellinkoff) [10: 45]: "*legalese* is a way of preserving a professional monopoly by locking the trade secrets in the safe of unknown tongue". Термін *legalese* має кілька тлумачень, найбільш удалим вважаємо таке визначення: «Це особлива юридична мова, особлива манера побудови фраз та речень, яка для осіб, необізнаних у тонкощах англійської юридичної термінології, дуже часто видається позбавленою змісту» [5].

Пітер Батт указує на причину виникнення *legalese*. На його думку, існує кілька факторів, які призводять до такого ускладнення документа, коли нефахівцеві важко зрозуміти, про що йдеться. По-перше, це — інерція. Юристи неохоче вживають нові звороти та терміни, оскільки зручніше послуговатися вже відомими. По-друге, усвідомлена необхідність: уважається, що юристи (особливо адвокати) звертаються до ворожої аудиторії. Їхні опоненти прагнуть знайти прогалину чи недолік і використати це на свою користь. По-третє, — ненадійність. На думку автора, сучасна правова практика не дає можливості винайти нові шляхи для втілення старих ідей [5]. Науковці пропонують такий стилістичний розподіл правничих текстів: традиційний ("The Traditional style"), модернізований ("Modern English") та спрощений ("Plain English"). Широкого вжитку набув різновид традиційного стилю — "*Legalese*". Його часто вживають на позначення надзвичайно складних правничих текстів, розуміння та тлумачення який видається майже неможливим. Як дослідники, так і пересічні користувачі права відзначають неможливість сприйняття інформації, наявної в правничих текстах. Неможливість розуміння різноманітних документів, складність й архаїчність мови, заплутаність й інформативна надлишковість зазнають справедливої критики. Набуває популярності рух на підтримку простої юридичної мови, яка має назву "*Plain English*": "*The plain English movement, sometimes called the plain language movement, seeks to promote the use of plain English over Legalese in business and law. Plain English is writing that is clear, concise, and readily understood by the target audience. The use of plain English lowers costs, improves productivity, increases credibility and reduces misunderstandings* [8]." Критика сучасного стилю юридичної англійської мови призвела до змін та вживання простої англійської мови. Цей принцип спрощення *legalese* почався в Англії та Сполучених Штатах у сімдесятих роках, коли, як стверджує Катте [7:14], «групи споживачів використовували засоби масової інформації для оприлюднення та висміювання прикладів неясності в правових документах та державних формах, закликаючи до спілкування простою мовою або звичайною англійською». Необхідність спрощення англійської мови підтримали багато авторитетних мовознавців та правників, і він побудований на дослідженнях. Прихильники спрощення юридичної англійської наводять багато аргументів на її користь. За словами Кімбла [9:20], «Звичайна мова пов'язана з чіткою та ефективною комунікацією – ні більше, ні менше». Внаслідок існування необхідності спрощення юридичного дискурсу, виникають організації, діяльність яких спрямована на вироблення нових та перегляд і

спрощення старих стандартів мови права. Це, наприклад, The Legal Writing Institute, The American Society of Writers on Legal Subjects.

Формулювання цілей статті

Мета дослідження – висвітлення основних рис та тенденцій перекладу англomовного правничого дискурсу з огляду на сучасні тенденції спрощення та уніфікування правничої термінології відповідно до принципів Plain English. Для дослідження були використані такі методи: аналіз, синтез, порівняння; систематизація, класифікація та узагальнення теоретичного матеріалу. Також залучено вивчення і узагальнення практичного перекладацького досвіду.

Виклад основного матеріалу

Загальновідомим є те, що переклади фахових текстів є найважчими для виконання. Існує помилкова думка, що знання термінології з тієї чи тієї галузі є запорукою успішного перекладу. Варто брати до уваги низку чинників, які впливають на відповідність перекладу мові оригіналу. Наприклад, перекладач, обізнаний у юридичній термінології, повинен зважати на лексичні заміни (конкретизація, генералізація, компенсація) *health and safety— охорона здоров'я та безпека праці, labor and industry — праця (робоча сила) та виробництво, motor vehicles and traffic— транспортні засоби та безпека дорожнього руху*. [3] Для точного та вичерпного перекладу юридичного дискурсу інколи дуже важко знайти потрібний еквівалент терміна. Головним чином проблеми в перекладача виникають через те, що в мові перекладу немає конструкцій, які досить точно могли б описати терміни вихідної мови. Крім того, залежність тексту від правових особливостей може призвести до того, що зміст перекладу в українській мові не буде відповідати мові оригіналу навіть за умов абсолютно дослівного тлумачення.

Оскільки в перекладацький контакт вступають різні правові системи й культури, відмінністю яких пояснюється проблемність багатьох юридичних термінів для перекладу, то юридичний переклад є актом міжкультурної, а не міжмовної комунікації. На структуру терміна і, як наслідок, на його переклад іншою мовою може мати значний вплив різниця в побудові систем різних галузей права у Великій Британії. Складові елементи юридичних термінів в українській мові не завжди «композиційно» і / або юридично збігаються з термінами, які є їх еквівалентами (включаючи формальні еквіваленти) в англійській мові.

Адекватність й еквівалентність перекладу — це поняття, пов'язані між собою, але й протилежні. Адекватність розглядається як відповідність комунікативній меті і є неодмінним складником перекладу. Натомість еквівалентність — максимальна структурно-функціональна подібність перекладу до оригіналу.

Як відомо, у сучасній українській юридичній термінології функціонують терміни, які не мають аналогів в англійській мові й англосаксонському праві. Поширеними є багатозначні терміни, існують терміни, які описують ту саму галузь правового поля, що й терміни англосаксонського права, але інакше «уточнюють» його. Виникають нові терміни, які вимагають перекладу англійською мовою з урахуванням лексичних перетворень.

Українськомовному правовому дискурсу притаманна висока динамічність, велика кількість і частота до нормативно-правового поля. Опиняючись перед дилемою: переклад з опорою на офіційні переклади міжнародних договорів або переклад, що враховує термінологічні реалії вітчизняного права, перекладач змушений знаходити компроміс. Рішення подібної дилеми можливе з урахуванням прагматичного аспекту тексту, що перекладається, й екстралінгвістичних чинників. Термінологічні еквіваленти можуть мати вузькопрофесійну спрямованість, у зв'язку із чим перекладач постає перед вибором між використанням такого терміна, який може бути не завжди зрозумілий або відомий адресатам тексту, й описовим перекладом, якому може бути надана перевага з урахуванням прагматичного компонента перекладу і який повинен бути максимально компактним і прозорим, наскільки це практично можливо з опорою на принципи Plain English. За наявності зрушень у семантиці юридичних термінів не тільки в самих лексичних одиницях, а й у свідомості користувачів термінології, у сприйнятті й тлумаченні терміна доволі широким колом осіб, перекладач повинен або створити нову систему, орієнтуючись виключно на словникові дефініції та використовуючи словникові відповідності, або використовувати нові міжмовні термінологічні відповідності, оскільки потрібний для перекладу термін виявляється «обтяженим» іншим значенням.

Юридичні терміни можуть бути багатозначними. Багатозначність може реалізовуватися не лише в різних термінологічних системах, а й у межах однієї системи. Істотною умовою розуміння значення терміна в цьому випадку є контекст, у якому він уживається.

Складність інформаційного навантаження кожного речення та важливість повного й однозначного передавання кожного положення, коли виключається будь-яка можливість двозначного тлумачення, спричиняють використання надзвичайно довгих речень зі складним синтаксисом.

The Constitution establishes three branches of the federal government: legislative, which is the Congress and has the duty to make the laws; executive, which is the President, whose duty is to see that the laws made by Congress are carried out; and judicial, consisting of the national court system headed by the United States Supreme Court, whose duties are to interpret the laws and to administer justice.

Конституцією встановлюється існування трьох гілок федеральної влади: законодавчої, якою є Конгрес та яка має повноваження приймати закони; виконавчої, якою є президент (та його підлеглі), функцією якої є забезпечення виконання законів, прийнятих Конгресом; та судової, що складається з національної судової системи, на чолі якої стоїть Верховний суд Сполучених Штатів Америки, до повноважень якого входить тлумачення законів та відправлення правосуддя [3].

Незважаючи на твердження “Complex concepts require complex language”, значна кількість документів, написаних простою мовою, стверджує протилежне. У колах правознавців точиться дискусія про те, чи слід вважати plain language безпечним для вживання в юридичному дискурсі. Вочевидь, перевага й досі надається legalese. Пояснюється це тим, що дуже важко знайти відповідник для терміноодиниць, послуговуючись словами, які функціонують у звичайній мові. Також науковці зважають і на те, що судді надають перевагу традиційному вживанню мови права, таким чином, усталені звороти, застарілі, проте традиційні визначення поширені в англійському юридичному дискурсі. Одним з аргументів на користь цього є також і те, що постанови суду мають бути такими, які важко оскаржувати в подальшому. Отже, оскільки судді, коли виносять вердикт, надають перевагу складній юридичній мові, відповідно усі юридичні документи й закони повинні бути написані саме з урахуванням legalese. Але фактичні дослідження останніх років доводять, що насправді в судовій практиці документи переважно складаються простою мовою. Опитування суддів у США показує, що близько 80 відсотків фахівців хотіли б послуговуватися документами, які укладено звичайною мовою, а не складною [5]. На користь уживання простої мови говорить те, що такі документи є набагато простішими для розуміння, ніж традиційні. Оскільки вони зрозумілі як для фахівців, так і для осіб, не обізнаних у праві, то ознайомлення з такими документами заощаджує час, спрощує процедуру та є більш частотним. Наведемо ще один чинник уживання ускладненої юридичної мови — бажання приховати правду, заплутати аудиторію та утруднити розуміння інформації: “It [legalese] dissects the way in which the US government legalised torture in its prisons in Iraq and Guantanamo by continually redefining their interrogation practices and surrounding them in a fog of legalese” [12]. Також з-поміж імовірних причин указують на те, що право традиційно вважалося точною інтелектуальною дисципліною та вимагало відповідного стилю на письмі. Формальний стиль також вважається необхідним для того, щоб надати вагомості висловлюванню. Такий стиль висловлювання вживається для того, щоб вразити клієнтів, адвокатів та суддю. Науковці з іронією вказують на те, що використання legalese має на меті створити такі умови, щоб клієнт не міг самостійно розібратися з певною проблемою, контролювати юриста та повністю залежав би від нього [6]. За влучним висловом Пітера Батта, “Legal English has traditionally been a special variety of English. Mysterious in form and expression, it is larded with law-Latin and Norman-French, heavily dependent on the past, and unashamedly archaic” [5].

Вільямс виокремлює такі спектри юридичної англійської мови в контексті спрощення [13:114]:

- виключення архаїчних та латинських виразів;
- вилучення всіх непотрібних слів;
- вимога спрощення тексту таким чином, щоб текст був зрозумілий людиною «середнього інтелекту»;
- написання «цільового» речення на початку тексту;
- зменшення використання пасивного стану дієслова;
- зменшення номіналізації;
- заміна дієслова shall на must або is/are (як у: There is to be a body corporate), або на теперішній простий час;
- важливість гендерно нейтрального тексту.

Зазнає критики вживання пасивного стану дієслова в правовому дискурсі. Науковці припускають, що це часто не дає змоги читачеві або слухачеві визначити, яку дію він повинен виконати та в якому обсязі. Уважають за можливе, що, хоча є підстави для використання пасивного стану, наявне певне зловживання та надмірне використання такої форми дієслова. Навпаки, використання активного стану дієслова дозволяє відразу зрозуміти, хто саме виконує дію.

1.2.2.3 *In order to be granted access to security restricted areas a vehicle shall display a valid vehicle pass.*

1.2.2.3 *Для надання транспортному засобу доступу до зони обмеженого доступу, що охороняється, необхідно пред'явити дійсну перепустку транспортного засобу.*

1.2.3.8 *Union crew identification cards and airport identification cards shall also be subject to the additional provisions laid down in Commission Implementing Decision C(2015) 8005.*

1.2.3.8 *Посвідчення членів екіпажу Союзу та аеропортові перепустки також підпадають під дію додаткових положень, встановлених в Імплементативному рішенні Комісії C (2015) 8005. [2]*

Труднощі перекладу термінів, що відображають українську правову специфіку, можуть бути вирішені таким чином: під час вибору еквівалента із числа наявних англійських юридичних термінів необхідно стежити за тим, щоб не вживалися різні поняття українського та британського законодавства, які можуть бути позначені схожими термінами. Для утворення нового англійського терміна, призначеного для передачі специфічно українських реалій англійською мовою, можна використовувати наявну в англійській мові нетермінологічну одиницю або вдатися до калькування українського термінологічного словосполучення

чи описового перекладу. Слід урахувати тенденцію до використання простої й зрозумілої англійської (Plain English Campaign), що виникла в середовищі носіїв англійської мови.

Для утворення англомовних еквівалентів українських юридичних термінів варто уникати полісемії, урахувати обсяг значень кожної одиниці, брати до уваги всю тематичну групу (сферу правового поля) в цілому, перевірити термінологічне поєднання за критерієм Plain English.

Крім документів, які створюються в рамках єдиної національної правової системи, є так звані гібридні документи, тобто створені в наднаціональній спільноті мультикультурного дискурсу, де немає лінгвістично нейтральної основи включно з більшістю документів міжнародного права.

Усі переклади офіційними мовами міжнародних установ є аутентичними і, як припускається, мають однакове значення. Кожна версія після ратифікації відповідною державою набуває чинності на її території. Застосовується принцип правової еквівалентності, принаймні теоретично; але на практиці міжнародні документи, які обговорюються в лавах комітетів, де присутні представники різних національностей, складаються більш стандартною мовою і часто уможливають використання буквального перекладу.

Особливим випадком гібридних юридичних документів є законодавство Європейського Союзу – фахівці докладають зусиль, спрямованих на впровадження специфічної «європейської» термінології в усі мови, створюючи із цієї метою спеціальні нові терміни. Коли такого «європейського» терміна немає, здійснюється пошук і подальше впровадження концептуального відповідника. Таким чином поступово створюється спеціальна мова Euro-*legalese*, яка із часом суттєво полегшить роботу перекладачів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Переклад англомовного юридичного дискурсу позначений комплексністю проблематики. Підходи й принципи Plain English Campaign, обрані як лінгвістичний орієнтир для юридичного перекладу з української мови англійською, дозволяють досягти зрозумілості юридичного тексту, який перекладається, і його доступності для розуміння представниками іншої правової культури.

У зв'язку з особливою важливістю забезпечення правової коректності тексту необхідно враховувати «діалектику» юридичного перекладу, яка полягає в тому, що юридичний переклад з української мови на англійську і з англійської мови на українську є різноспрямованим, але взаємопов'язаним процесом, оскільки ситуація, яка є проблемною для перекладу з рідної мови на іноземну, може служити джерелом вирішення проблемної ситуації в перекладі у зворотньому напрямку.

Як джерела для прийняття перекладацьких рішень повинні використовуватися: двомовні спеціальні словники; англійські й українські одномовні термінологічні словники; законодавчі й інші юридичні документи, що відображають сучасну юридичну практику; коментарі фахівців у галузі права; інтернет-ресурси (офіційні інтернет-сайти органів судової влади і юридичних відомств, електронні версії професійних юридичних, лінгвістичних і лінгвоправових видань тощо).

У сучасних умовах діалогу культур вивчення лексико-семантичної системи мови й аутентичних правничих знань робить можливим формування більш якісного та повного національного образу світу, який є необхідним для здійснення успішного акту комунікації між представниками різних культур у найрізноманітніших сферах життя.

Література

1. Електронна система документації з питань адаптації законодавства України до Законодавства Європейського союзу. www.eurodocssdla.gov.ua (дата звернення: 15.03.2023)
2. Переклади актів права ЄС. [Переклади актів права ЄС | Євроінтеграційний портал \(kmu.gov.ua\)](http://www.kmu.gov.ua) (дата звернення: 16.03.2023)
3. Переклад англомовної юридичної літератури/ Черноватий Л. М., Карабан В. І. та ін. Вінниця : Нова Книга, 2006. 656 с.
4. Bast C. Lawyers Should Use Plain Language / *Florida Bar Journal*. 1995. №10. С.3 — 10.
5. Butt P. Legalese versus Plain Language / *Amicus Curiae Issue*. №35. 2001. P. 28 — 32
6. Cohen M. How to Write in Plain English Instead of "Legalese." <http://www.avvo.com/legal-guides/ugc/how-to-write-in-plain-english-instead-of-legalese> (дата звернення: 16.03.2023)
7. Cutts M. *The Plain English Guide*. Oxford: Oxford University Press.
8. Child B. Language Preferences of Judges and Lawyers: A Florida Survey. *Florida Bar Journal*. № 32. 1990. P. 60 — 65.
9. Kimble J. Plain English: A Charter for Clear Writing, *Cal. L. Rev.* P.19-22
10. Mellinkoff D. *The Language of the Law* Boston. Little, Brown and Co. 1963. — 526 p.
11. Otto W. *Die Paradoxie einer Fachsprache*. Stuttgart: Der öffentliche Sprachgebrauch. Band II, 1981. — 678 s.
12. Taxi to the Dark Side. <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/legalese> (date of access: 16.03.2023)
13. Williams C. 2011. Legal English and Plain Language: an update. *ESP Across Cultures* 8. P.139-149.
14. The original and revised versions of the UK legislation. www.legislation.gov.uk (date of access: 16.03.2023)

References

1. Elektronna systema dokumentatsii z pytan adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do Zakonodavstva Yevropeiskoho soiuzu. www.eurodocssdla.gov.ua (data zvernennia: 15.03.2023)
2. Pereklady aktiv prava YeS. Pereklady aktiv prava YeS | Yevrointehratsiinyi portal (kmu.gov.ua) (data zvernennia: 16.03.2023)
3. Pereklad anhlovnoi yurydychnoi literatury/ Chernovatyi L. M., Karaban V. I. ta in. Vinnytsia : Nova Knyha, 2006. 656 s.
4. Bast C. Lawyers Should Use Plain Language / *Florida Bar Journal*. 1995. №10. C.3 — 10.
5. Butt P. Legalese versus Plain Language / *Amicus Curiae Issue*. №35. 2001. P. 28 — 32
6. Cohen M. How to Write in Plain English Instead of "Legalese." <http://www.avvo.com/legal-guides/ugc/how-to-write-in-plain-english-instead-of-legalese> (data zvernennia: 16.03.2023)
7. Cutts M. The Plain English Guide. Oxford: Oxford University Press.
8. Child B. Language Preferences of Judges and Lawyers: A Florida Survey. *Florida Bar Journal*. № 32. 1990. P. 60 — 65.
9. Kimble J. Plain English: A Charter for Clear Writing, *Cal. L. Rev.* P.19-22
10. Mellinkoff D. The Language of the Law Boston. Little, Brown and Co. 1963. – 526 p.
11. Otto W. Die Paradoxie einer Fachsprache. Stuttgart: Der öffentliche Sprachgebrauch. Band II, 1981. – 678 s.
12. Taxi to the Dark Side. <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/legalese> (date of access: 16.03.2023)
13. Williams C. 2011. Legal English and Plain Language: an update. *ESP Across Cultures* 8. P.139-149.
14. The original and revised versions of the UK legislation. www.legislation.gov.uk (date of access: 16.03.2023)